

გვანცა გვანცელაძე

ცხოველთა სახელების პრაგმატიკის ასპექტები "ვეფხისტყაოსნის" მიხედვით

შოთა რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანში" ცხოველთა სემანტიკური ველის ლექსიკა საკმაოდ ხშირად გამოიყენება ადამიანის გარეგანი თუ შინაგანი თვისებების ჰიპერბოლიზებულიად წარმოჩენის მიზნით. კარგ ახანია, რაც "ვეფხისტყაოსნის" სახისმეტყველება ლიტერატურისმცოდნეთა კვლევის ობიექტია, ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია ვიქტორ ნოზაძისა და ზვიად გამსახურდიას გამოკვლევები, რომლებშიც სხვა დარგთა ლექსიკის მხატვრულ თავისებურებებთან ერთად მეტ-ნაკლებადაა გაანალიზებული ცხოველებთან დაკავშირებული ლექსიკის გამოყენების პრაქტიკაც.

წინამდებარე ნაშრომის მიზანია პოემის ტექსტის ანალიზი იმ თვალსაზრისით, თუ რა თავისებურებანი ახასიათებს ცხოველთა სემანტიკური ველის გამოყენებას ადამიანის მახასიათებელთა როლში.

1. შედარება "ვეფხისტყაოსნის" ენაში. მართალია, პოემის სათაურში ვეფხი იხსენიება, მაგრამ ტექსტში პერსონაჟთა დასახასიათებლად გამოყენებულ შედარებებში ამ ცხოველის სახელი არცთუ ხშირად გამოიყენება, სამაგიეროდ უფრო გავრცელებულია ლომის სახელის ხმარება შედარებისათვის.

სიტყვა ვეფხი პოემის შედარებებში უპირატესად გამოზატავს მაღალი სოციალური სტატუსის მქონე ვაჟაკის სიჩაუქეს, ანუ სიმარდეს, ძლიერებასა და მებრძოლობას, მაგრამ აღსანიშნავია, რომ ნესტანის შესახებ ტარიელი ამბობს: "ქვე წვა, ვით კლდისა ნაპრაღსა ვეფხი პირგამეხებული" (ვტ. 528). ეს მეტად ექსპრესიული და პოემისათვის ერთ-ერთი საკვანძო შედარება მიანიშნებს გამწყრალი ქალის სასტიკი სილამაზეს. ვეფხივით გაცეცხლებული და თანაც უმშვენიერესი ნესტანის ხილვამ ტარიელზე იმდენად მძლავრი შთაბეჭდილება მოახდინა, რომ მან ვეფხის ტყავის სამოსი და ვეფხის ტყავისვე ქუდი აირჩია ჩასაცემელ-დასაბურავად. ამას იგი პირდაპირ ეუბნება ავთანდილს, როცა უხსნის:

"რომე ვეფხი შვენიერი სახედ მისად დამისახავს,

ამბლ მიყვარს ტყავი მისი, კაბად ჩემად მომინახავს;

კიდევ უფრო მკაფიოდაა დატვირთული სოციალურად სიტყვა ლომი, რომელსაც აქვს შემდეგი მეორეული მნიშვნელობები: 1. ახალგაზრდა ვაჟაკის ბრვე ტანადობა და მებრძოლობა; 2. მამაკაცის უდიდესი ფიზიკური ძალა; 3. ვაჟაკის გულადობა. ერთგან ავთანდილი ფრიდონს უამბობს ტარიელისა და ასმათის გამოქვამულში ცხოვრების შესახებ: "ყმა ნადირსა უნადირებს, ლომის ლეკვსა ვითა ლომი" (ვტ. 1008). აქ ლომი ტარიელია, ლომის ლეკვი — ასმათი. ლომის ლეკვთან შედარებით მინიშნებულია ასმათის ქალური სისუსტე, ტარიელს კი მიეწერება როგორც დიდი ლომური ფიზიკური ძალა და მებრძოლობა, ისე მზრუნველობა სუსტ არსებაზე. აღსანიშნავია ისიც, რომ ავტორი ლომს აღარაუბს უმადლესი არისტოკრატიული წრის წარმომადგენლებს (მეფეებს,

უფლისწულს, სპასპეტს), თანაც მამაკაცებს. პოემაში ერთადერთხელ არის უფრო დაბალი სოციალური წრის წარმომადგენელი და ისიც ქალი (ასმათი) შედარებული არა ლომთან, არამედ ლომის ლეკვთან.

სახელი **მხეცი** აღნიშნავს გაველურებას, ადამიანური განცდის უნარის დაკარგვას (ვტ. 541; 655; 952), ერთ შემთხვევაში კი (ვტ. 1341) მინიშნებულია გონდაკარგული ადამიანის უგზო-უკვლოდ ხეტიალზე. ანალოგიური დატვირთვა აქვს სიტყვა **ნადირს** ტარიელის შესახებ გამოყენებულ შემდეგ შედარებაში: "არვის ნახავს პირმეტყველსა, ვით **ნადირი კაცთა ჰკრთების**" (ვტ. 1010).

პოემის პროლოგში სიტყვა**ჩიქი** გულისხმობს ლამაზი, მაგრამ მკაცრი ქალის ქცევას, რომელსაც არ ებრალება თავისი მიჯნური: "იგია ჩემი სიცოცხლე, **უწყალო, ვითა ჩიქია**" (ვტ. 19). შდრ.: ვეფხის სახელის გამოყენება ნესტანის დასახასიათებლად: "ქვე წვა, ვით **კლდისა ნაპრალსა, ვეფხი პირგამენებული**".

პოემაში **ცხენი** ადამიანის გამძლეობის, მუყაითობისა და დიდი შრომისმოყვარეობის სიმბოლოა (ვტ. 13), ხოლო ამ სიტყვასთან სემანტიკურად ახლომდგომი სახელი **ხრდალი** "ჭაკი ცხენი" მშიშარა, ჯაბანი ადამიანის აღმნიშვნელია: ავთანდილი ტარიელს მეორედ შეხვედრისას ეუბნება, ახლა რომ შინ დავბრუნდე, ჩემს სატრფოს რა ვუთხრა, რატომ დავბრუნდი მშიშარასავითო — "აწ შევიქცე, რა ვუამბო, რად მოვეო ჯაბან-**ხრდლურად?**" (ვტ. 942). საყურადღებოა, რომ სიტყვა **ხრდალი** თავდაპირველი მნიშვნელობით ამჟამად სრულებით აღარ იხმარება, მაგრამ მისგან ფონეტიკური ცვლილებებით მიღებული ვარიანტი **მხდალი** გამოიყენება არა მდედრი ცხოველის აღმნიშვნელად, არამედ მხოლოდ ადამიანის მახასიათებლად (მშიშარას, ჯაბანის მნიშვნელობით).

სიტყვა **ირემი** პოემაში ორჯერაა გამოყენებული შედარების ობიექტად და ორივე შემთხვევაში შედარების წყარო "ფსალმუნიდან" მოდის:

ა. ფრიდონი ეუბნება ტარიელს: "შენთვის ასრე მომსურდების, **წყაროსათვის ვით ირემსა**" (ვტ. 1649);

ბ. ავთანდილი ქვაბში მეორედ მისვლისას ასმათს ეუბნება: "გამოჭრილვარ სახლით ჩემით, ვით **ირემი ძებნად წყლისად**" (ვტ. 864).

ორსავე შემთხვევაში მწყურვალე ირმის დაუოკებელი სწრაფვა წყაროს წყლისაკენ განასახიერებს მეგობართან კვლავ შეხვედრის მძაფრ სურვილს.

ერთი მხრივ, **არწივი** და **ქორი**, მეორე მხრივ **კაკაბი** და **გნოლი** პოემაში სუსტისა და ძლიერის დაპირისპირების მანიშნებელია (ვტ. 237; 453).

სიტყვა **ყორანი** და მისი მონაწილეობით შექმნილი შესიტყვებანი **ყორნის ფრთა** და **ყორნის ბოლო** აღნიშნავენ: 1. შავკანიან ადამიანს, ზანგს (ვტ. 1277); 2. შავ წამწამ-თმებს (ვტ. 974; 1274). ყორნისა და მისი ფრთა-ბოლოს გამოყენება წამწამ-თმათა სიმუქის ხაზგასასმელად ეხმიანება "ფსალმუნის" ტრადიციულ შედარებას "ყორანი — შავი თმები".

როცა ნესტან-დარეჯანმა მამის გარდაცვალების ამბავი გაიგო, ხმით დაიტირა იგი: "ქალი **საბრალოდ** მამასა სტირს, **ბულბულისა მსგავსია**" (ვტ. 1596). ეს შედარება თითქოს მოულოდნელია: ხალხის წარმოდგენით, ბულბულს ვარდის ღრმა სიწყვარული ამღერებს, მაგრამ რაკი მიჯნურობა ვნებაა, ამიტომაც ითქმის **ბულბული კვნეხისო**. როგორც ჩანს, ეს კვნეხა-მწუხარება, ჰანგად რომ

იღვრება, დააკავშირა პოეტმა მოყვარული შეილის მიერ მამის ლამაზად, ხმატკბილად დატირებასთან.

ნესტან-დარეჯანი ქაჯთა მეფის მონებმა შეიპყრეს. ამ ამბავს ფატმანს უყვება ერთ-ერთი მონათაგანი: “ქუშ-ქუშად გვეუბნებოდა კუშტი, თავისა მკრძალავი, / **ვითა ასპიტი**, მჭვრეტელთა მისთა თვალითა მლალავი“ (ვტ. 1240). აქ მოძალადეებისადმი მიმართული, სიძულვილით და მრისხანებით აღსავსე მზერა შედარებულია გველის მომწუსხველ მზერასთან...

ამრიგად, შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსანში“ ცხოველთა სახელების გამოყენებით შედგენილი შედარებანი გამოყენებულია ადამიანის როგორც ფიზიკური, ისე შინაგანი თვისებების ექსპრესიულ-ემოციურად გამოხატვის მიზნით. შედარების ობიექტთა შორის ჭარბობს გარეული ცხოველ-ფრინველი.

პოემაში გამოყენებულ შედარებებში ცხოველისა და ადამიანის თვისებათა მიმართება ასეთ სურათს იძლევა:

ა) ცხოველისათვის დამახასიათებელი ბუნებრივი თვისება უშუალოდ, გადააზრების გარეშე უკავშირდება ადამიანს: “მინდორს სადმე წავიდოდა, **მხეცისაებრ ველთა ვლიდა**“; “მოჰგვარა მონა გრძნეული, **შავი, მართ ვითა ყორანი**“; “შიგან ასრე **გავერივე, გნოლის ჯოგსა ვითა ქორი**“; “**ვითა კაკაბი არწივისა ქვეშე მი და მო ძრწებოდა**“...

ბ) ჯერ ცხოველს მიეწერება რაიმე “ადამიანური“ თვისება, შემდეგ კი ეს თვისება კვლავ ადამიანს უკავშირდება: “ქვე წვა, ვით კლდისა ნაპრაღსა **ვეფხი პირგამეხებული**“; “**ლომისა მსგავსო ძალ-გულად**, მზეო შუქ-მოიეფეო“; “**გული მედვა მხეცისაებრ**, ათასჯერცა მინდორს ვარო“; “მაგრა იტყვის: “ჩემი სჯობსო“, **უცილობლობს, ვითა ქორი**“; “ესე ამბავი მას თანა ვთქვი დიაცურად, ხელურად: / ჩემსავე მოსლვა მის მზისა და **გაპარება მელურად**“; “სხვაგან არის, სხვაგან ფრინავს, **გონება უც, ვითა ტრედი**“; “**აქვს მიჯნურობა ამისი, ვითა ბულბულსა ვარდისა**“; “**გასაყრელად გეძნელები, იაღონსა ვითა ვარდი**“...

პოემის შედარებებში დამხმარე ენობრივ საშუალებათაგან გამოყენებულია: თანდებულებით (ა) და -ებრ; ასრე + ზმნა + ვითა; მართ ვითა; ასრე + ზმნა + მართ ვითა; ვითარებითი ბრუნვის -ად სუფიქსი მსგავსების აღმნიშვნელ ზმნასთან ერთად ან უმისოდ; რთული -ურ-ად სუფიქსი; მსგავსების, მიჩნევისა და გარდაქცევის აღმნიშვნელი ზმნები და ნაზმნარი სახელები... ამ დამხმარე საშუალებათაგან პოემის შედარებებში ყველაზე ხშირად დასტურდება -ვით (ა) და ასრე.

2. მეტაფორა “ვეფხისტყაოსნის“ ენაში. პოემის ტექსტში საკმაოდ მრავლად არის წარმოდგენილი შეკვეცილი (რედუცირებული) შედარებები, ანუ მეტაფორები, მაგრამ მათ შორის არცთუ ისე მრავალფეროვნად არის ცხოველთა სახელებისაგან მომდინარე მეტაფორები. ამ უკანასკნელთა ჯგუფში დასტურდება შემდეგი სახელები, რომლებსაც სიმბოლოთა ფუნქციაც აკისრიათ: **ვეფხი-ავაზა, ლომი, მხეცი, პირუტყვი, ხრდალი, ვირი, კურო, ნეზვი, ვაცი, მგელი, თხა, მფრინველი, არწივი, ბულბული, ყვავი, ყორანი, გველი.**

ლომი. როგორც მეტაფორა, “ვეფხისტყაოსანში“ ყველაზე ხშირი ხმარებისაა. საყურადღებოა, რომ პოემაში ამ სიტყვით აღნიშნუნიან მხოლოდ შეფეხები და

სპასპეტი ავთანდილი, რომელიც პოემის დასასრულს მეფის მეუღლე ხდება. ეს ცხადად მიანიშნებს, რომ ცხოველ-ნადირთა მეფედ მიჩნეული ლომის სახე უპირატესად წმინდა სოციალური სემანტიკითაა დატვირთული, თუმცა ისიც აღსანიშნავია, რომ მასვე უკავშირდება სხვა გადატანითი მნიშვნელობებიც: 1. ბრგე ვაჟკაცი; 2. არისტოკრატიული გარეგნობის ვაჟკაცი; 3. დიდი ფიზიკური შესაძლებლობების მქონე პირი; 4. მძლე მეომარი; 5. გულადი, უშიშარი; 6. რაინდი, ქველი ადამიანი; 7. პატივსაცემი ადამიანი... სიტყვის მეორეული სემანტიკა ზოგჯერ დაზუსტებულია მისი სინონიმური სხვა სიტყვის იქვე გამოყენებითაც. მაგალითად, არაბეთიდან გამოპარულმა ავთანდილმა ტარიელი მინდორში იპოვა. ისინი ერთად მივიდნენ გამოქვაბულში. ავტორი ორივეს შესახებ წერს: "მას ღამესა ერთად იყვნეს **იგი ლომნი, იგი გმირნი**" (ვტ. 934). აქ **ლომი** და **გმირი** სინონიმებია. სხვა განმედიქსურხავი ეუბნება ტარიელს: "ხელმწიფეო, **ლომო, ქველო...**" (ვტ. 1450).

პოემის ტექსტში მეტი ექსპრესიულობის მისაღწევად თითოჯერაა გამოყენებული მეტაფორები **ლომთა ლომი** და **ლომი ლომთა**: "მას ავთანდილ თაყვანის-სცა, **ლომთა ლომმან** მზეთა მზესა" (ვტ. 690), ხოლო პოემის ბოლო ნაწილში ტარიელი ეუბნება თინათინს: "მე **ლომი ლომთა** დაგისვა გვერდსა შენ, მზესა მზეთასა" (ვტ. 1550)...

სხვა ცხოველთა სახელებისაგან მომდინარე მეტაფორები ასეა გამოყენებული პოემაში:

მხეცი მტრისთვის თავზარის დამცემი მებრძოლის ეპითეტია: "მჭკრეტელთა მზე და მებრძოლთა **მხეცი** და ვითა ზარია" (ვტ. 1125).

ვირი შეუგნებელი ადამიანის აღმნიშვნელია: "რასცა მიწვრთიხარ, იწვართე; გადარო, **უწვრთელი ვირია**" (ვტ. 940).

კურო გაუთხოვარი ან ქმრიანი ქალის საყვარელია: "მათ ბოზ-**კუროთა** ასეთი რა მისცეს, რა უქადესა?" (ვტ. 580).

ნეზვი და **ვაცი** სექსუალური პარტნიორების აღმნიშვნელია, **ნეზვი** ქალისა, **ვაცი** — მამაკაცისა: "მე, გლაზ, ვიყავ მისი **ნეზვი**, იგი იყო ჩემი **ვაცი**" (ვტ. 1213).

მგელი—თხა ოპოზიციური წყვილიდან **მგელი** მძლე მებრძოლის მეტაფორაა, **თხა** კი სუსტისა: "ჩვენთა **მგელთაცა** დასჯამენ თქვენნი, ინდოთა, **თხანია**" (ვტ. 427).

მფრინველნი ინდოეთის მოსახლეობაა, ფრთამოტეხილი **არწივი** კი — დასუსტებული ინდოთა მეფე ფარსადანი. ამ მეტაფორებს იყენებს რამაზ მეფე, როცა ტარიელს ეუბნება: "დაიკარგენით, წაჰხედით თქვენ წელნი მეათენია, / გახდეს **მფრინველნი** უმეფოდ, **არწივსა** მოსტყდეს ფრთენია" (ვტ. 1616).

ყორანი პოემაში ადამიანის შავი თმის, შავი წარბ-წამწამისა და შავი წვერ-ულვაშის მეტაფორა-სიმბოლოა. მაგალითად, **ყორნის გაგლეჯა** წვერ-ულვაშის მობრღვევის აღმნიშვნელია: "[ავთანდილი] **ყორანსა გაჰგლეჯს** ხშირ-ხშირად, აფრთხობს ბროლისა ჭერითა" (ვტ. 1351); **ყორნის ფრთა** ნესტანის შავი თმებია: "აღვისაგან სული მოქრის, **ყორნის ფრთათა** მონაბერი" (ვტ. 1319); **ყორნის ბოლო** მტირალი ნესტანის შავი წამწამებია: "ვარდსა ზელა **ყორნის ბოლო** ნამსა თხელსა აკუთრებდა" (ვტ. 1371); სხვა შემთხვევაში **ყორნის ბოლო** ნესტანის ბროლივით თეთრ ყელზე ჩამოფენილი შავი ნაწნავებია: "ჰვიდავს ბროლსა **ყორნის ბოლო** დაწყობილი, დანააზხუნსი" (ვტ. 1501).

ყორნის ბოლო-ფრთის დაყრა გადატანით შავი წამწამების დახრას ნიშნავს: “ქალი ტირს და ცრემლსა აფრქვევს, ყრის **ყორნისა ბოლო-ფრთათა**” (ვტ. 47); **ყორანთმიანი** შავთმიანი ქალია: “კბილ-მარგალიტი, ტან-ალვა, ლაწვ-ბალახშ, **ყორანთმიანი**” არის ნესტანი (ვტ. 1590).

გველი, როგორც მეტაფორა, პოემაში საპირისპირო ემოციების აღმძვრელი სიმბოლოა. ერთგან იგი ნესტანის მოხდენილად ჩამოკეცილ ნაწნავებს აღნიშნავს (“**გველნი** მოშლით მოკეცენეს, ბალი შეღმა შე-რა-შენდა”, ვტ. 1167), მეორე შემთხვევაში კი გველი ბოროტი ჭაშნაგირის მახასიათებელია (“... დამხსენ მშვიდობით იმა **გველისა** მზერასა!” ვტ. 1167). პირველ შემთხვევაში მეტაფორა ვიზუალურ მსგავსებას ეყრდნობა, მეორე შემთხვევაში კი ქრისტიანულ (აგრეთვე იუდეურ) და ქართულ ტრადიციას, რომელიც გველს ადამიანის მტრად წარმოგვიდგენს.

როგორც ცნობილია, შოთა რუსთაველი თხზულებაში არ ერიდება სიტყვათქმნადობას. მას უამრავი ახალი ფორმა აქვს შექმნილი, რომლებიც გამოირჩევა ღრმა ექსპრესიულობითა და შთამბეჭდაობით. პოეტს სრულიად ორიგინალური ოკაზიური გადატანითი ფორმები შეუქმნია ცხოველთა რამდენიმე სახელისაგან. ასეთი ოკაზიური სიტყვები ნასახელარი ზმნებია:

“თავნი მათნი **გაალომნეს**, მათი მბრძოლი **იშვლეს**, **ითხეს**” (ვტ. 602);

“იგი მტერნი **გამილომდეს**, აქანამდის რომე **ვითხენ**” (ვტ. 1432);

“გული მინდორს არ გაიჭრეს, არ **იირმოს**, არცა **ითხოვ**” (ვტ. 672);

“გამოძრწა და **გამომელდა**, გულსა წყლულსა მოიმტკივნებს” (ვტ. 767);

“ვინ გიშერი **დააჯოგა** და წამწამი **არემა-რე**” (ვტ. 1540).

ამრიგად, შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსნის” ენაში ადამიანის მახასიათებლებად გამოყენებული ცხოველთა სემანტიკური ველის ლექსიკაზე დამყარებული შედარება-მეტაფორები, ორიგინალური ქართული სასულიერო მწერლობის ენაში ხმარებული ანალოგიური შედარება-მეტაფორებისაგან განსხვავებით, მეტი თავისუფლებით ხასიათდება. თუ სასულიერო მწერლობის შედარება-მეტაფორათა სისტემა თითქმის მთლიანად დავალებულია ბიბლიური შედარება-მეტაფორებისაგან, “ვეფხისტყაოსნის” ავტორი დიდი რაოდენობით იყენებს იმ შედარება-მეტაფორებს, რომლებიც ხალხური მეტაფორიკის სისტემიდან ჩანს ნასესხები, თუმცა სათანადო წერილობითი წყაროების უქონლობის გამო ამჟამად შეუძლებელია იმის ზუსტად კონკრეტიზება, თუ რომელი შედარება-მეტაფორებია ხალხური სასაუბრო ენიდან აღებული და რომელი — არა. პოემის ენის თავისუფლების მაღალი ხარისხი თვალსაჩინოდ შეიგრძნობა ოკაზიურ ტროპულ ფორმებში, რომლებიც ინდივიდუალურია და პოეტური “თვითნებობის” მკაფიო მაგალითებია.

ერთი შეხედვით უცნაურია, რომ პოემაში, რომლის სათაურშივე უმჭიდროესად არის გადაჯაჭვული ერთმანეთთან ვეფხისა და კაცის ალევორიები, ადამიანის მახასიათებლის როლში ამ ცხოველის სახელი საკმაოდ იშვიათად გამოიყენება (შედარების სახით **ვეფხი** გამოყენებულია ექვსჯერ, ხოლო მეტაფორად — ერთადერთხელ და ისიც **ავაზა** სახელთან შეწყვილებული: **ვეფხი-ავაზა**). სამაგიეროდ, პოემაში ჭარბად არის წარმოდგენილი ის შედარება-მეტაფორები, რომელნიც **ლომის** სახელისაგან მოდის. ზვიად გამსახურდიას ცნობით, “ეს სამეფო ცხოველი (ლომი) განასახიერებს ცას, დღეს, ცეცხლს, ნათელს, ცნობიერების განათლებას (ამიტომაც არის, რომ ავთანდილი ლომის სისხლით უბრუნებს ტარიელს ცნობიერებას). ლომთან მებრძოლი გმირები... განასახიერებენ ადამიანის ბრძოლას

თავის თავთან, საკუთარ ნებელობასთან, ეგოიზმთან, სიამაყესთან, ეგოსა და სიამაყის ყალბ გაგებასთან. [...] ვეფხი არის ძაღვოვანი და აგრესიული ასპექტი ლომისა... ვეფხი უფრო ბნელის და ახალი მთვარის სიმბოლიკას ენათესავენ. ვეფხის ტყავი კი სიმბოლოა სამეფო ინიციაციისა, ვინაიდან დაკავშირებულია შობასთან და ხელახლა შობასთან. ინიციაციამნილ ადებტს ამიტომ ეწოდება "ორგზის შობილი" (გამსახურდია, 1991, გვ. 183-190). ბუნებრივია, ამ კონტექსტში დაისვას საკითხი: ვეფხისა და ვეფხის ტყავის ამგვარი სიმბოლოური გაგება ხომ არ განსაზღვრავს "ვეფხისტყაოსანში" ვეფხის სახელისაგან მომდინარე შედარება-მეტაფორების ნაკლებ სიხშირეს? პირადად ჩვენ გადაჭრით რისამე თქმა ამ საკითხზე გვიძნელებს.

დამოწმებული ლიტერატურა

შოთა რუსთაველი, 1983 - შოთა რუსთაველი, ვეფხისტყაოსანი. თბ., 1983.
 ზ. გამსახურდია, 1991 - ზ. გამსახურდია. ვეფხისტყაოსნის სახისმეტყველება. თბ., 1991.

GVANTSA GVANTSELADZE

PRAGMATIC ASPECTS OF ANIMAL NAMES ACCORDING TO "THE MAN IN THE PANTHER'S SKIN"

The paper represents the research outcomes of comparisons and metaphors originated from animal names used in "The Knight in the Panther's Skin".

For human characteristic feature the poem uses more animal names than the hagiographic works of the 5-18th cc., at the same time almost each name has more than metaphorical meaning. The poem gives also some comparisons and metaphors of Biblical origin. Most of them are of the author's coinage or comes from the folklore. In the poem metaphors are originated from 31 names. Of them only nine are of ecclesiastical and they mainly have different secondary semantics.

Based on the poem title it was expected that the word *tiger* should have been used for human characteristic feature. But this word was confirmed seven times as a comparing word and once as a metaphor. But the word *lion* is more popular and is often used for denoting only kings and a commander-in-chief of Arabs Avtandil (in the end of the poem Avtandil is the king's husband).

As differently from hagiography many new comparing lexical and morphological tools occur in "The Man in the Panther's Skin": postpositions, case-markers; the verbs denoting comparison...